

5. Για μία ισχυρή, δημοκρατική, κοινωνική και οικολογική Ευρώπη

Πίνακας περιεχομένων

- 5.1 Χρειαζόμαστε μια νέα Ευρώπη
- 5.2 Για ποια Ευρώπη αγωνιζόμαστε
- 5.3 Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Πολιτική
- 5.4 Ανθεκτικότητα μπροστά στις συνέπειες της πανδημίας
- 5.5 Περισσότερη δημοκρατία
- 5.6 Οικονομική ολοκλήρωση με αλληλεγγύη
- 5.7 Η οικολογική Ευρώπη
- 5.8 Η κοινωνική Ευρώπη
- 5.9 Ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου
- 5.10 Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)

5. Για μία ισχυρή, δημοκρατική, κοινωνική και οικολογική Ευρώπη

Η κρίση του κορωνοϊού ανέδειξε με τον πιο δραματικό τρόπο την ανάγκη για μια ισχυρή και αλληλέγγυα Ευρώπη, αλλά και την ανεπάρκεια των σημερινών της πολιτικών και δομών. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ είναι δύναμη αριστερού ευρωπαϊσμού και διεκδικεί τη ριζική αλλαγή και μια νέα δυναμική της Ευρώπης. Οραματιζόμαστε μια ενοποιημένη και ισχυρή Ευρώπη που θα στηρίζεται στις αρχές της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης και της ισοτιμίας των λαών της, στην κοινωνική δικαιοσύνη, με διαρκή εμβάθυνση των δικαιωμάτων και ελευθεριών, δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη για όλους, μία Ευρώπη ανοικτή στον κόσμο, δύναμη ειρήνης και πρωτοπόρα στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

5.1 Χρειαζόμαστε μια νέα Ευρώπη

Χρειαζόμαστε την Ευρώπη. Χρειαζόμαστε το πλαίσιο ειρήνης, δημοκρατίας, ελευθεριών και κοινωνικού κράτους που έχτισαν οι ευρωπαϊκοί λαοί τις πρώτες δεκαετίες μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Χρειαζόμαστε την κοινή αντιμετώπιση των διεθνών προκλήσεων, όπως η ειρήνη, οι πανδημίες, η κλιματική αλλαγή, οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές, οι εντάσεις στη γειτονιά μας. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, ακόμη και οι πιο μεγάλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν από μόνες τους το κρίσιμο μέγεθος για να δράσουν αποτελεσματικά.

Η σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε βαθιά κρίση, καθώς τις τελευταίες δεκαετίες επικράτησαν εντός της οι νεοφιλελεύθερες ιδέες και πολιτικές, οι οποίες απέτυχαν να δώσουν νέα ορμή στην ευρωπαϊκή οικονομία. Ταυτόχρονα, υπονόμισαν σε μεγάλο βαθμό το «ευρωπαϊκό μοντέλο», που είχε οικοδομηθεί κάτω και από την πίεση των εργαζομένων και των προοδευτικών δυνάμεων, και το οποίο συνδύαζε την οικονομική ανάπτυξη με ένα κοινωνικό κράτος, τη βελτίωση της θέσης της εργασίας και πολιτικές για τη σύγκλιση των περιφερειών. Η διεύρυνση στις χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού εργαλειοποιήθηκε για να ενισχύσει τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές και να υπονομεύσει τις κατακτήσεις των εργαζομένων. Τα αποτελέσματα αυτής της νεοφιλελεύθερης στροφής ήταν η ενίσχυση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, η εξασθένηση της απασχόλησης και του εισοδήματος των εργαζομένων, η αύξηση της κοινωνικής ανασφάλειας, ο περιορισμός του κράτους πρόνοιας και, τέλος, η όξυνση του δημοκρατικού ελλείμματος στους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τις κοινωνίες μας. Πρόκειται για μία Ένωση που όλο και λιγότερο απαντά στις ανάγκες των λαών, λειτουργεί γραφειοκρατικά, μακριά από τους πολίτες και εμφανίζει σαφή συμπτώματα παράλυσης.

Η νεοφιλελεύθερη μετάλλαξη της Ε.Ε. κατέστη εναργέστερη από τον ιδιαίτερα καταστροφικό τρόπο αντιμετώπισης της τελευταίας χρηματοπιστωτικής κρίσης και ειδικότερα της κρίσης χρέους της Ελλάδας και άλλων κρατών μελών του Νότου. Η Ευρώπη άργησε να παρέμβει, και στη συνέχεια επέλεξε την επιβολή τιμωρητικών προγραμμάτων ακραίας λιτότητας με τη συμμετοχή του ΔΝΤ και με ασφυκτική επιτήρηση, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διατηρούσε τη χρηματοπιστωτική ασφυξία. Τα προγράμματα λιτότητας κατέστρεψαν αντί να θεραπεύσουν τις οικονομίες, διέλυσαν τον κοινωνικό ιστό, έφεραν φτώχεια και ανεργία.

Τη χρόνια οικονομική κρίση ήρθε να συμπληρώσει η προσφυγική κρίση. Αντιμέτωπη με τα προσφυγικά/μεταναστευτικά ρεύματα των τελευταίων ετών, η Ευρώπη δεν μπόρεσε να τιθασεύσει το κύμα εθνικισμού και ξενοφοβίας που δυνάμωσε

παντού, ούτε να συντονίσει μια ευρωπαϊκή απάντηση ενώ, ενίοτε, θυσιάσε στον βωμό της αποτροπής των προσφυγικών ροών τα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διεθνές Δίκαιο.

Όλα αυτά υπονόμισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών προς την Ευρώπη, ξεθώριασαν το «Ευρωπαϊκό όραμα», εξέθρεψαν την Ακροδεξιά και τροφοδότησαν τον ευρωσκεπτικισμό. Η Αριστερά, σε όλες της τις συνιστώσες, τραυματισμένη από την κατάρρευση του Υπαρκτού Σοσιαλισμού, την κρίση του κράτους πρόνοιας και τη σύμπλευση τμήματός της με τον νεοφιλελευθερισμό, στάθηκε αδύναμη να αναλάβει ηγεμονικό ρόλο. Κορυφαία έκφραση της πολιτικής κρίσης υπήρξε η επιλογή των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου για έξοδο από την ΕΕ.

Τέλος, η κρίση του κορωνοϊού έφερε στην επιφάνεια τα βαθιά δομικά προβλήματα και τα αδιέξοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πολυετής εξασθένηση των συστημάτων υγείας και των άλλων κοινωνικών υποδομών στοίχισε χιλιάδες ανθρώπινες ζωές. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά τα κάποια δείγματα αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας ανάμεσα στα κράτη μέλη, επικράτησαν ο εθνικός εγωισμός και οι μονομερείς ενέργειες. Αντιμέτωπη με το γιγάντιο έργο της αποσόβησης μιας καταστροφικής οικονομικής ύφεσης, η Ευρώπη φάνηκε να υπαναχωρεί προς την εθνική αναδίπλωση. Χώρες του Βορρά συνέχισαν να αντιτίθενται σε μέτρα εμβάθυνσης της ολοκλήρωσης, αναγκαία για τη συνοχή της ΕΕ. Το αποτέλεσμα είναι βαθιά ρήγματα στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα που θέτουν σε κίνδυνο ακόμη και την επιβίωση της ευρωζώνης αν όχι και της ίδιας της Ένωσης.

Ωστόσο, η πανδημία ενίσχυσε και αντίθετες τάσεις. Συνειδητοποιήθηκε περισσότερο πως η αλληλεγγύη δεν είναι ελεημοσύνη αλλά κοινό συμφέρον. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάκαμψη αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την ορθή κατεύθυνση και, παρά την αισθητή αποδυνάμωσή της από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, παραμένει ένα σημείο εκκίνησης που, εφόσον υλοποιηθεί σωστά, μπορεί και πρέπει να ανοίξει τον δρόμο για μια γενικότερη στροφή της Ευρώπης.

Χρειαζόμαστε την Ευρώπη, αλλά η σημερινή Ευρώπη έχει φθάσει στα όριά της. Για να επιβιώσει, για να υπηρετεί τους πολίτες της, τους πολλούς και όχι τους λίγους, πρέπει να αλλάξει ριζικά. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ αγωνίζεται για την προοδευτική αλλαγή της ΕΕ.

5.2 Για ποια Ευρώπη αγωνιζόμαστε

Η Ευρώπη πρέπει να αλλάξει. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση χρειάζεται να συμπληρωθεί από την Κοινωνική Ευρώπη και την Οικολογική Ευρώπη. Η δομή και ο τρόπος λειτουργίας της ίδιας της ενοποίησης πρέπει να αλλάξει. Να αποκτήσει περισσότερη δημοκρατία και οι θεσμοί της να απεμπλακούν από το ασφυκτικό νεοφιλελεύθερο πλαίσιο. Πρέπει να γίνουν βήματα προς την πολιτική ενοποίηση. Η Ευρώπη πρέπει να αποκτήσει μια ισχυρή και αυτόνομη φωνή, συμβάλλοντας στην ειρήνη και τη διαχείριση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και της γειτονιάς της.

5.3 Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Πολιτική

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΕ αποτελεί κεντρικό παράγοντα της εξωτερικής της πολιτικής όσον αφορά τον διεθνή της ρόλο, τη διαπραγματευτική της δύναμη, τις διεθνείς της οικονομικές σχέσεις και την δυνατότητα να αντιμετωπίσει παγκόσμιες και περιφερειακές προκλήσεις. Στο πλαίσιο αυτό οφείλει να αξιοποιεί την ιδιότητά της ως κράτος-μέλος στο πλαίσιο μιας συγκροτημένης πολιτικής που προωθεί τα συμφέροντά της. Στην ΕΕ, αλλά και σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς στου οποίους συμμετέχει, η Ελλάδα οφείλει να διαπραγματεύεται με τη δημιουργία συμμαχιών, με ρήξεις ή και

συμβιβασμούς, αλλά πάντα με τη δική της φωνή. Χωρίς άκριτες ευθυγραμμίσεις με τους σχεδιασμούς ισχυρών δυνάμεων και χωρίς γεωπολιτικές ιδεοληψίες που οδηγούν τη χώρα σε διπλωματική και γεωπολιτική απομόνωση.

Η κρίση της ευρωζώνης και η νέα οικονομική κρίση, η συνεχιζόμενη προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, η αποσταθεροποίηση και οι συγκρούσεις στην περιοχή αλλά και η πορεία της πανδημίας, ανέδειξαν τα κοινά συμφέροντα και την ανάγκη για κοινή δράση και συντονισμό των ευρωπαϊκών Μεσογειακών χωρών στο πλαίσιο της ΕΕ. Η Σύνοδος των Ευρωπαϊκών Χωρών του Νότου που καθιερώθηκε το 2016 πρέπει να αξιοποιηθεί εις το έπακρον για την ενσωμάτωση των συμφερόντων των χωρών του Νότου στην πολιτική της ΕΕ και για την προώθηση μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής πολιτικής για τη Μεσόγειο.

5.4 Ανθεκτικότητα μπροστά στις συνέπειες της πανδημίας

Η αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού και των συνεπειών της είναι το πρώτο και άμεσο καθήκον της Ευρώπης σήμερα.

Η ΕΕ θα νομιμοποιηθεί στους πολίτες της αν κατορθώσει να παραμερίσει τους εθνικούς εγωισμούς και να συντονίσει την επιστροφή της Ευρώπης στην υγειονομική κανονικότητα και την αντιμετώπιση τυχόν νέων κυμάτων, με κριτήριο τις ανθρώπινες ζωές και όχι τα οικονομικά συμφέροντα των ισχυρών. Η μετάβαση δεν πρέπει να εντείνει τις κοινωνικές ανισότητες ή τις ανισότητες ανάμεσα στα κράτη μέλη. Οι όποιοι περιορισμοί δικαιωμάτων και ελευθεριών και της λειτουργίας των δημοκρατιών μας πρέπει να αρθούν το γρηγορότερο δυνατό. Η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει η ίδια και να ζητήσει από τα κράτη μέλη να θωρακίσουν τις χώρες με επαρκείς υποδομές και έμπυχο υλικό στον τομέα της υγείας, ώστε να μην αιφνιδιαστούμε ποτέ πάλι από πανδημίες. Προς τούτο θα πρέπει να διατεθούν, χωρίς δισταγμούς, οι αναγκαίοι πόροι. Παράλληλα, θα πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες για μια Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Υγείας.

Η πανδημία επιφέρει αναπόφευκτα μια βαθιά οικονομική ύφεση, απειλώντας εκατομμύρια θέσεις εργασίας, το βιοτικό επίπεδο και την ποιότητα ζωής των πολιτών, πρώτα και κύρια των πιο αδύναμων. Το μέλλον της Ευρώπης θα κριθεί εν πολλοίς από την ικανότητά της να παρεμποδίσει μια τέτοια καταστροφική εξέλιξη. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να επαναληφθεί το προηγούμενο της περασμένης κρίσης.

Η αντιμετώπιση της επερχόμενης οικονομικής κρίσης και πιθανής κρίσης χρέους πρέπει να αποτελέσει αφορμή για τη μεγάλη στροφή των ευρωπαϊκών πολιτικών, με την απομάκρυνσή τους από τα νεοφιλελεύθερα δόγματα. Χρειαζόμαστε μια μείζονα αναπτυξιακή προσπάθεια για ανάκαμψη από την κρίση, με τόνωση τόσο της παραγωγής όσο και της ζήτησης. Με κατανομή των πόρων στις κοινωνικές ομάδες και τα κράτη μέλη με βάση τις ανάγκες τους, με υπεράσπιση της εργασίας. Χωρίς νέα υπερχρέωση των ασθενέστερων κρατών μελών, χωρίς τα γνωστά «μνημόνια», χωρίς νέα αύξηση των ανισοτήτων. Η ανάκαμψη πρέπει να είναι συμβατή με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για την κοινωνική Ευρώπη και για τις αναγκαίες δομικές μεταρρυθμίσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Χαιρετήσαμε την πρόταση της Ε. Επιτροπής για το Ταμείο Ανάκαμψης ύψους 750 δισ. ευρώ για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας, αν και υπολειπόταν των αναγκών που δημιουργεί η υγειονομική κρίση. Την αντιμετωπίσαμε θετικά καθώς:

- για πρώτη φορά περιλαμβάνει αμοιβαιοποίηση χρέους (δανείζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και όχι τα κράτη μέλη),
- το χρέος αποπληρώνεται κυρίως από νέες ίδιες πηγές του ευρωπαϊκού

προϋπολογισμού (όπως εισαγωγή νέου φόρου στις μεγάλες πολυεθνικές του ψηφιακού τομέα),

- το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Ταμείου προβλεπόταν να δοθούν δοθεί στα κράτη μέλη ως επιχορηγήσεις και όχι ως δάνεια.
- η μεθοδολογία κατανομής αυτών των πόρων ενίσχυε σημαντικά τις χώρες του Νότου που έχουν να αντιμετωπίσουν τις μεγαλύτερες οικονομικές προκλήσεις και ειδικά φυσικά την Ελλάδα.

Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποδυνάμωσε αισθητά την πρόταση της Επιτροπής, μεταβάλλοντας την αναλογία επιχορηγήσεων-δανείων σε βάρος των πρώτων και εισάγοντας το δικαίωμα φρένου στην εκταμίευση των επιχορηγήσεων, αν ένα κράτος μέλος εκτιμά πως δεν πληρούνται όροι και προϋποθέσεις. Οι αλλαγές αυτές επιβλήθηκαν από κράτη μέλη του Βορρά που δεν φαίνεται ακόμη να συνειδητοποιούν την κρισιμότητα των στιγμών και τον κίνδυνο να οδηγηθεί η Ευρώπη- και ειδικότερα ο ευρωπαϊκός Νότος- σε μια νέα κρίση χρέους με ανυπολόγιστες συνέπειες, όχι μόνο για την κοινωνική συνοχή αλλά και για την ίδια τη επιβίωση της ευρωζώνης. Σε κάθε περίπτωση, ο συμβιβασμός που προέκυψε θα πρέπει να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για νέα βήματα προς την κατεύθυνση της αλληλεγγύης.

Η διάρκεια και η ένταση της πανδημίας και η οικονομική κρίση που προκαλεί υπερβαίνουν κατά πολύ τις αρχικές εκτιμήσεις. Καθιστούν, κατά συνέπεια, το θετικό βήμα της δημιουργίας του Ταμείου Ανάκαμψης εντελώς ανεπαρκές. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ διεκδικεί τον διπλασιασμό των πόρων του Ταμείου από τα 750 δισ. στο 1,5 τρισ. ευρώ.

Την επαύριο της κρίσης η Ευρώπη καλείται να κινηθεί στον αντίποδα των πολιτικών λιτότητας και μνημονίων που επικράτησε την προηγούμενη δεκαετία. Σε αυτό το πλαίσιο οι πόροι για την ανάκαμψη πρέπει να αποσυνδεθούν από προαπαιτούμενα ή αιρεσιμότητες μνημονιακού τύπου.

Από την κρίση του κορωνοϊού η Αριστερά βγαίνει δικαιωμένη σε κεντρικές θέσεις της για ισχυρό και αποτελεσματικό δημόσιο τομέα και για ισχυρές ευρωπαϊκές πολιτικές συνοχής. Φάνηκαν οι καταστροφικές συνέπειες των νεοφιλελεύθερων ιδεοληψιών για παντοδυναμία των αγορών, συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας και περιορισμού της Ευρώπης σε μια ενιαία αγορά. Τα συμπεράσματα αυτά μπορούν και πρέπει να μπολιάσουν όλες τις πολιτικές της ΕΕ.

Ειδικά στο θέμα των εμβολίων, αποδείχθηκε καταστροφική η πολιτική που έδινε προτεραιότητα στις ιδιωτικές φαρμακευτικές εταιρείες και τον ανταγωνισμό της αγοράς. Η διεθνής αντιμετώπιση του θέματος (με βάση τον μηχανισμό COVAX) υπονομεύθηκε από την κυριαρχία των εθνικισμών και της ισχύος των πλουσιότερων κρατών. Η αντιμετώπιση της πανδημίας ενεπλάκη σε γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς και η ευρωπαϊκή αντιμετώπιση αποδυναμώθηκε από τις προτεραιότητες των εθνικών κρατών. Είναι προφανές ότι η αντιμετώπιση των πατεντών και του εμβολίου όχι ως εμπόρευμα αλλά ως δημόσιο αγαθό, αποτελεί τον μοναδικό τρόπο να επιτευχθεί ταχύτερα και δικαιότερα ο εμβολιασμός του παγκόσμιου πληθυσμού.

Τα εμβόλια, που χρηματοδοτήθηκαν με άφθονο δημόσιο χρήμα από την ΕΕ, πρέπει να αντιμετωπιστούν στην πράξη ως δημόσιο αγαθό. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ θεωρεί απαράδεκτη και παράδοξη τη νεοφιλελεύθερη αντίληψη ότι η δημόσια χρηματοδότηση παράγει αποκλειστικά ιδιωτικά δικαιώματα. Προτείνουμε την ενεργοποίηση του άρθρου 122 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ, προκειμένου να επιταχυνθεί η παραγωγή εμβολίων με την παραχώρηση δικαιώματος χρήσης των πατεντών και σε άλλους φορείς που έχουν τη σχετική δυνατότητα.

5.5 Περισσότερη δημοκρατία

Περισσότερη δημοκρατία σημαίνει ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με περισσότερες νομοθετικές αρμοδιότητες, με διευρυμένο λόγο στα θέματα οικονομικής πολιτικής, με έλεγχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Eurogroup. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η Επιτροπή να λειτουργούν με μεγαλύτερη διαφάνεια. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων, των επαγγελματικών ομάδων και των συνδικάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο οφείλει να ενισχυθεί. Οι δυνατότητες νομοθετικών πρωτοβουλιών από πολίτες να ενισχυθούν.

Παράλληλα, θα πρέπει να στηριχθούν οι προσπάθειες της ΕΕ για ενίσχυση του κράτους δικαίου, ισότητας των φύλων και προστασίας των μειονοτήτων. Οι πρόσφατες εξελίξεις σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης είναι εξαιρετικά ανησυχητικές.

5.6 Οικονομική ολοκλήρωση με αλληλεγγύη

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα πρέπει να μετατραπεί σε Σύμφωνο Σύγκλισης και Βιώσιμης Ανάπτυξης που δεν θα περιλαμβάνει ασφυκτικούς δημοσιονομικούς κανόνες αλλά κριτήρια και στόχους περιφερειακής σύγκλισης, απασχόλησης, σύγκλισης προς τα πάνω των κοινωνικών δεικτών και προώθησης της Πράσινης Συμφωνίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ προτείνει την αναστολή του Συμφώνου Σταθερότητας μέχρι το 2023. Για να στηριχθεί με μεγαλύτερη ευελιξία η ανάκαμψη της οικονομίας. Για να αποτραπεί μια νέα κρίση χρέους, ένα νέο τούνελ σκληρής λιτότητας στον Ευρωπαϊκό Νότο που απειλεί να συμπαρασύρει όλη την ΕΕ σε υπαρξιακή κρίση. Για να προετοιμαστεί, μέσα από ευρύ πολιτικό και κοινωνικό διάλογο, ένα νέο Σύμφωνο Σύγκλισης και Βιώσιμης Ανάπτυξης που να ευνοεί την ανάπτυξη, τη σύγκλιση, την ενίσχυση του Κοινωνικού Πυλώνα, την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να γίνει πλήρης κεντρική τράπεζα και να στοχεύει, πέρα από τον πληθωρισμό, στον ρυθμό ανάπτυξης, στην απασχόληση και στη σύγκλιση των οικονομιών. Ο δανεισμός των κρατών-μελών να απεμπλακεί από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Να ολοκληρωθεί η τραπεζική ένωση με διασφάλιση των καταθέσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, ρυθμίζοντας ταυτόχρονα τα θέματα της διάσπασης των πολύ μεγάλων τραπεζών, όταν απειλούν τη σταθερότητα του συστήματος.

Είναι απαραίτητο να εισαχθεί η αμοιβαιοποίηση μέρους του δημόσιου χρέους και η συνδιαχείρισή του από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας να μετατραπεί σε Μηχανισμό Σταθερότητας και Σύγκλισης, και να αποκλειστεί η εμπλοκή του ΔΝΤ στην Ευρώπη στο μέλλον.

Ο ευρωπαϊκός προϋπολογισμός, που σήμερα αντιπροσωπεύει ένα ελάχιστο ποσοστό του κοινοτικού ΑΕΠ, πρέπει να αυξηθεί ουσιαστικά και όχι μόνο για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων, όπως η πανδημία. Για να μπορέσει η ΕΕ να παίξει τον ρόλο της χρειάζονται γενναίες διαρκείς πολιτικές με έμφαση στην κοινωνική και περιφερειακή συνοχή, που θα αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις των δυνάμεων της αγοράς και θα καθιστούν τις κοινωνίες μας πιο ανθεκτικές. Η υγεία, η παιδεία, η απασχόληση, το περιβάλλον και η έρευνα είναι τομείς που χρειάζονται μεγάλη ευρωπαϊκή ενίσχυση.

Στα θέματα φορολογικής πολιτικής χρειάζονται αποφασιστικά μέτρα για να περιοριστεί το φορολογικό ντάμπινγκ, να καταργηθεί το προνομιακό καθεστώς των “φορολογικών παραδείσων” εντός της ΕΕ, να κλείσουν τα παράθυρα της νόμιμης

φοροαπαλλαγής πολυεθνικών, και να τεθούν κανόνες εναρμόνισης των φορολογικών συστημάτων στην κατεύθυνση ενός δίκαιου προοδευτικού συστήματος. Οι χρηματιστικές συναλλαγές και οι μεγάλες περιουσίες θα πρέπει να φορολογούνται. Η ΕΕ θα πρέπει να αποκτήσει περισσότερους ίδιους πόρους.

Οι εμπορικές συμφωνίες θα πρέπει να προσαρμοστούν και να προστατεύουν την ευρωπαϊκή οικονομία από αθέμιτες πρακτικές, περιέχοντας ειδικές μέριμνες για τα θέματα της κλιματικής αλλαγής και τα εργασιακά.

Απαιτείται η επανεξέταση του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο μιας πιο ενεργού βιομηχανικής πολιτικής, αλλά και ώστε οι εθνικές ενισχύσεις να μην αντιστρατεύονται τις πολιτικές συνοχής.

Παράλληλα, απαιτείται η καθιέρωση ενός ισχυρού ευρωπαϊκού μηχανισμού καταπολέμησης οικονομικών εγκλημάτων που να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει σκάνδαλα «λευκών κολάρων» όπως αυτά που έχουν αποκαλυφθεί τα τελευταία χρόνια (Panama Papers, FinCen Files κλπ).

Μια αλληλέγγυα Ευρώπη ενισχύει τα λιγότερο ευνοημένα κράτη μέλη, περιοχές και κοινωνικές ομάδες με μεταβιβάσεις πόρων από τους πλουσιότερους, όπως συμβαίνει και στα εθνικά κράτη. Οι μεταβιβάσεις πόρων αποτελούν όρο για την οικονομική, κοινωνική και πολιτική συνοχή της Ένωσης.

5.7 Η οικολογική Ευρώπη

Μέγιστη πρόκληση για την Ευρώπη αποτελεί η κλιματική κρίση. Η προτεινόμενη νέα Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, απαιτούνται όμως κρίσιμες αλλαγές προκειμένου η μετάβαση να είναι δίκαιη.

Σημαντική αύξηση των ευρωπαϊκών πόρων προκειμένου να διασφαλιστεί η μετάβαση των περιφερειών που θα θιγούν δραματικά από αυτήν τη μετάβαση και οι κοινωνικές ομάδες που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό και ενεργειακή φτώχεια.

Η μετάβαση καλείται να προκρίνει την αποκέντρωση, τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, των καταναλωτών και να αναδείξει ένα συμμετοχικό, τοπικό και δημοκρατικό μοντέλο μετάβασης στην ενέργεια και αλλού. Η ιδέα ότι οι αγορές θα πραγματώσουν από μόνες τους τη μετάβαση είναι ανεδαφική. Οριζόντια μέτρα όπως ο φόρος άνθρακα δεν θα πρέπει να καθιστούν μη βιώσιμη τη διαδικασία για τα αδύναμα στρώματα του πληθυσμού.

Ταυτόχρονα με τους περιβαλλοντικούς στόχους, πρέπει να εισαχθούν δεσμευτικοί στόχοι για μείωση των ανισοτήτων και ιδιαίτερα για την ενεργειακή φτώχεια, αλλιώς η μετάβαση δεν θα έχει τη συναίνεση της κοινωνίας και θα οδηγηθεί σε αδιέξοδο.

Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής προκειμένου να πετύχει τους περιβαλλοντικούς στόχους, πρέπει να περιλαμβάνει και δικαιότερη κατανομή των επιδοτήσεων στην μικρομεσαία παραγωγή, την οργανική γεωργία, την ποιοτική γεωργία των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών και πληθώρα παρεμβάσεων στους ενδιάμεσους κρίκους του αγροτοδιατροφικού συμπλέγματος προκειμένου να διασφαλίζουν την ποιότητα και τον αθέμιτο ανταγωνισμό. Η απαγόρευση των μεταλλαγμένων προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι επιβεβλημένη.

5.8 Η κοινωνική Ευρώπη

Εξαρχής, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συγκροτήθηκε με οικονομικούς σκοπούς και έδωσε προτεραιότητα στην εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς. Η κοινωνική διάσταση αποκλείστηκε από τους αρχικούς στόχους της ενοποίησης. Τα κοινωνικά δικαιώματα

αφέθηκαν στα κράτη μέλη. Σε μια περίοδο που το κοινωνικό κράτος και τα δικαιώματα ήταν ισχυρά σε εθνικό επίπεδο, η οικονομική ενοποίηση οδήγησε σε φαινόμενα σύγκλισης. Σταδιακά όμως και ιδιαίτερα τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η επικράτηση των νεοφιλελεύθερων επιλογών στο όνομα της ανταγωνιστικότητας των εθνικών οικονομιών άρχισε να οδηγεί στην αποδυνάμωση του κοινωνικού κράτους και την επιδείνωση της θέσης της εργασίας. Έκτοτε, εμφανίστηκαν τάσεις απόκλισης των οικονομιών. Οι ελπίδες που κατά καιρούς καλλιεργούνταν μέσα από διακηρυκτικά κυρίως κείμενα για μια πιο «κοινωνική Ευρώπη» (Κοινωνική Χάρτα, Σύνοδος Κορυφής στο Γκέτεμποργκ) συνεχίζουν να παραμένουν χωρίς ουσιαστικό και δεσμευτικό περιεχόμενο και κοινωνικό αντίκρισμα, οδηγώντας σε κρίση νομιμοποίησης της Ένωσης και από φορείς και κοινωνικές δυνάμεις που παραδοσιακά υποστήριζαν την ενοποίηση.

Η οικοδόμηση της Κοινωνικής Ευρώπης αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ. Οφείλει να συμπληρώσει την οικονομική και νομισματική ενοποίηση. Τα κοινωνικά και εργατικά δικαιώματα δεν μπορούν να συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται ως παρακολούθημα της οικονομικής ενοποίησης, πόσο μάλλον ως εμπόδια σε αυτή.

Η προστασία και η διαρκής διεύρυνση των εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων καθώς και η ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να αποτελούν ουσιαστικό μέρος του συνολικού στρατηγικού αναπροσανατολισμού της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαία η ανάδειξη αξιών που προάγουν τον κοινωνικό μετασχηματισμό: την προς τα πάνω σύγκλιση μισθών και όρων εργασίας, τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων σ' ένα ικανοποιητικό επίπεδο αγαθών και υπηρεσιών μέσω αναδιανεμητικών προϋπολογισμών και τη διαρκή προσπάθεια για ουσιαστική/πραγματική ισότητα.

Πρωταρχικό αίτημα είναι η διασφάλιση του δικαιώματος στην εργασία, στην ατομική και συλλογική του διάσταση. Οι διακηρύξεις περί δικαιωμάτων δεν αρκούν. Χρειάζονται ενεργητικές πρωτοβουλίες, δεσμευτικοί στόχοι, αποφάσεις και διαρθρωτικές παρεμβάσεις με ισχυρή χρηματοδότηση.

Προέχει η προστασία της εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την καθιέρωση ευρωπαϊκών συλλογικών διαπραγματεύσεων και δεσμευτικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, καθώς και η προστασία και υλοποίηση με θετικά μέτρα ισχυρών κοινωνικών δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτά προϋποθέτουν πόρους για ευρωπαϊκές κοινωνικές πολιτικές και την κατάρτιση κοινωνικού προϋπολογισμού ως αυτοτελούς τμήματος του προϋπολογισμού της Ένωσης.

Η Ευρώπη πρέπει να κινηθεί προς την καθιέρωση ευρωπαϊκού κατώτατου μισθού, ελάχιστου επιπέδου εισοδήματος αλληλεγγύης, επιδόματος ανεργίας και να προχωρήσει στη σταδιακή μετάβαση στο 35ωρο.

Η ενοικίαση εργαζομένων πρέπει να καταργηθεί με ευρωπαϊκή ρύθμιση, ενώ ειδικοί πόροι του Κοινωνικού Ταμείου πρέπει να χρηματοδοτούν προγράμματα καταπολέμησης των ευέλικτων μορφών απασχόλησης και ειδικά της εργολαβοποίησης. Η αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και το δικαίωμα στη στέγαση απαιτούν επιπρόσθετη χρηματοδότηση. Χρειάζεται αυστηρή εφαρμογή της αρχής "ίση αμοιβή για ίση εργασία", ώστε να μην πλήττονται οι μετανάστες, οι νέοι, οι γυναίκες, ή άλλες κατηγορίες εργαζομένων.

5.9 Ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου

Οι ευρωπαϊκές και οικουμενικές αξίες δοκιμάζονται με την σημερινή αντιμετώπιση του μεταναστευτικού και προσφυγικού ζητήματος στην Ευρώπη (όπως και στις ΗΠΑ), με τελευταίο ακραίο δείγμα την πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ

απορρίπτει την εθνικιστική αναδίπλωση και τη λογική της «Ευρώπης - Φρούριο» που συμπληρώνεται από τη λογική της «Ελλάδας ως Ασπίδα της Ευρώπης». Οι παραχωρήσεις στην ξενοφοβική ατζέντα, που παρατηρούνται σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενισχύουν αντί να αποδυναμώνουν την Ακροδεξιά. Οι προοδευτικές δυνάμεις της Ευρώπης πρέπει να ορθώσουν ένα αποφασιστικό τείχος ενάντια στις τάσεις αυτές.

Για την Αριστερά, οι πρόσφυγες και οι μετανάστες δεν αποτελούν απειλή για τις κοινωνίες μας, αλλά αντίθετα μπορούν να τις πλουτίσουν στη βάση ενός δίκαιου ευρωπαϊκού πλαισίου διαμοιρασμού των ευθυνών και μιας αποτελεσματικής εθνικής πολιτικής ενσωμάτωσης. Στη ρύθμιση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, ο ανθρωπισμός πρέπει να αποτελεί κατευθυντήρια αρχή.

Η Ευρώπη χρειάζεται μια νέα, δεσμευτική μεταναστευτική πολιτική που θα σέβεται τις αρχές του διεθνούς δικαίου και τις δικές της δημοκρατικές παραδόσεις. Μια πολιτική που δεν θα επιβαρύνει αποκλειστικά τις χώρες πρώτης εισόδου. Η αλλαγή του αναχρονιστικού Κανονισμού του Δουβλίνου είναι προτεραιότητα.

Η πολιτική μετανάστευσης και ασύλου πρέπει να σέβεται απόλυτα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη Συνθήκη της Γενεύης, ιδιαίτερα στις συνοριακές διαδικασίες, μέσα από τη θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου και την καθιέρωση νόμιμων και τακτικών οδών μετανάστευσης στη βάση του Συμφώνου του Μαρακές. Θα πρέπει να αποφορτιστούν οι χώρες πρώτης υποδοχής με την εφαρμογή υποχρεωτικού μηχανισμού μετεγκατάστασης με αντικειμενικά κριτήρια και κυρώσεις στις χώρες που δεν συμμορφώνονται.

Ο περιορισμός των ανεξέλεγκτων προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών προϋποθέτει και την αντιμετώπιση των αιτιών που τις προκαλούν: τους πολέμους, την οικονομική υπανάπτυξη, τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η Ε.Ε. θα πρέπει να παίξει έναν ενεργότερο ρόλο για την ειρήνη και τη σταθερότητα, αλλά και την αναπτυξιακή βοήθεια, ιδιαίτερα στη Μέση Ανατολή και την υποσαχάρια Αφρική. Παράλληλα, θα πρέπει να αναβαθμίσει την συνεργασία της με χώρες προέλευσης και διέλευσης όπως η Τουρκία, για την αντιμετώπιση των δικτύων διακινητών, την εκεί υποδοχή μεταναστών, την επανεγκατάσταση προσφύγων προς την ΕΕ και την δημιουργία νόμιμων οδών μετανάστευσης, καθώς και την καθιέρωση μηχανισμών επιστροφής για όσους αιτούντες δεν δικαιούνται άσυλο στην ΕΕ.

5.10 Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)

Στη διεθνή σκηνή, η Ευρώπη βρέθηκε διαιρεμένη και αδύναμη σε κρίσιμα ζητήματα, όπως ο πόλεμος του Ιράκ. Η Ευρώπη χρειάζεται μια ισχυρή και ανεξάρτητη κοινή εξωτερική πολιτική, ικανή να αντιμετωπίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις, ώστε να έχει ισχυρή και ισότιμη παρουσία στη διεθνή σκηνή. Για κράτη-μέλη όπως η Ελλάδα, η ΚΕΠΠΑ ενισχύει την προστασία απέναντι σε εξωτερικές απειλές και ενδυναμώνει τη διεθνή τους θέση. Για την Αριστερά, η Ευρώπη πρέπει να πρωταγωνιστεί στην πάλη για την ειρήνη, τον πυρηνικό αφοπλισμό και την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως οι πανδημίες, η κλιματική αλλαγή, η οικονομική υπανάπτυξη, η τεχνολογική πρόοδος, η υπερσυγκέντρωση ισχύος και εξουσίας από το διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο, οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές.

Η κοινή ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική πρέπει να στηρίζεται στις αρχές του διεθνούς δικαίου, στην ειρηνική συνεργασία των κρατών στο πλαίσιο διεθνών κανόνων, θεσμών και οργανισμών, ιδιαίτερα του ΟΗΕ. Να απορρίπτει τον ηγεμονισμό, την προσφυγή στη βία, τις μονομερείς ενέργειες, τον εθνικισμό και τον προστατευτισμό. Επιδιώκουμε ένα κόσμο με κοινωνίες οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά ανοικτές στον

περίγυρό τους και τον κόσμο.

Η Ευρώπη πρέπει να υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, παντού και ειδικά εκεί όπου αυτά καταπατώνται. Απορρίπτουμε όμως την από τα έξω επιβολή καθεστωτικών αλλαγών, με το πρόσχημα της υπεράσπισης της δημοκρατίας. Διαφωνούμε με την άκριτη και έξω από το πλαίσιο του ΟΗΕ χρήση κυρώσεων.

Η Ευρώπη πρέπει να διατηρεί στενές σχέσεις με τους ανατολικούς και νότιους γείτονες, σεβόμενα και τα νόμιμα δικαιώματα τρίτων χωρών.

Η προεδρία Τραμπ έθεσε σε σοβαρή δοκιμασία θεσμούς παγκόσμιας συνεργασίας όπως και τις σχέσεις με την ίδια την ΕΕ. Η νέα διοίκηση Μπάιντεν καλείται να επανορθώσει τις ζημιές της προκατόχου της. Η Ευρώπη επιθυμεί στενές σχέσεις με τις ΗΠΑ, στη βάση κοινών αξιών και συμφερόντων, για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων. Επιθυμούμε καλές σχέσεις και με την Κίνα και τη Ρωσική Ομοσπονδία.

Μια ισχυρή ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική θα έχει και το αμυντικό της σκέλος. Ωστόσο, η Αριστερά αντιτίθεται στη στρατιωτικοποίηση της εξωτερικής πολιτικής. Βήματα για εμπάθυνση της ΚΕΠΠΑ και μιας κοινής αμυντικής πολιτικής πρέπει να προχωρήσουν αλλά με τρόπο που θα προστατεύει τα ζωτικά συμφέροντα όλων των κρατών μελών.

Ως το μεγαλύτερο αριστερό κόμμα της Ευρώπης, οφείλουμε να πάρουμε τις αναγκαίες πρωτοβουλίες και να πρωτοστατήσουμε, και μέσα στο Κόμμα Ευρωπαϊκής Αριστεράς, αλλά και στην Ευρωομάδα της Αριστεράς, ώστε οι δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, των Πρασίνων και της σοσιαλδημοκρατίας που έχουν απομακρυνθεί από τον νεοφιλελευθερισμό, να δημιουργήσουν ένα κοινό, πλατύ, προοδευτικό πανευρωπαϊκό μέτωπο, κατά της νεοφιλελεύθερης λιτότητας, αλλά και για την ανάσχεση του επικίνδυνου ακροδεξιού λαϊκισμού, ο οποίος τροφοδοτείται από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Τόσο η συμμετοχή του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στο ΚΕΑ, όσο και η συμμετοχή του προέδρου του στη σύνοδο των ηγετών του PES συμβάλλουν σε αυτήν την κατεύθυνση.

Οι πρωτοβουλίες και οι δράσεις της Προοδευτικής Συμμαχίας (Progressive Caucus), στο Ευρωκοινοβούλιο, όπως και η διοργάνωση των Ευρωπαϊκών Φόρουμ Προοδευτικών Δυνάμεων (Μασσαλία 2017, Μπιλμπάο 2018, Βρυξέλλες 2019), είναι ένα αισιόδοξο παράδειγμα διαλόγου και κοινής δράσης μεταξύ των προοδευτικών ομάδων. Θα πρέπει να υποστηριχθούν και να ενισχυθούν. Αποτελούν έναν σταθμό στην πορεία προς την αναβάθμιση της ενότητας των πανευρωπαϊκών προοδευτικών δυνάμεων. Χρειάζονται κι άλλα, πιο τολμηρά και αποφασιστικά βήματα